

Συλλογή της Νομολογίας

Υπόθεση C-603/13 P

Galp Energía España SA κ.λπ. κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής

«Αίτηση αναίρεσεως — Άρθρο 81 ΕΚ — Συμπράξεις — Ισπανική αγορά της πίσσας οδοποιίας — Κατανομή της αγοράς και συντονισμός των τιμών — Υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου — Άρθρο 261 ΣΛΕΕ — Κανονισμός (ΕΚ) 1/2003 — Άρθρο 31 — Πλήρης δικαιοδοσία — Άρθρο 264 ΣΛΕΕ — Μερική ή πλήρης ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής»

Περίληψη — Απόφαση του Δικαστηρίου (πέμπτο τμήμα) της 21ης Ιανουαρίου 2016

- Αναίρεση — Λόγοι — Μη προσδιορισμός της προβαλλόμενης πλάνης περί το δίκαιο — Αόριστος λόγος — Απαράδεκτο*

(Άρθρο 256 § 1, εδ. 2, ΣΛΕΕ· Οργανισμός του Δικαστηρίου, άρθρο 58, εδ. 1· Κανονισμός Διαδικασίας του Δικαστηρίου, άρθρο 168 § 1, στοιχείο δ')
- Αναίρεση — Λόγοι — Εσφαλμένη εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων — Έλεγχος από το Δικαστήριο της εκτιμήσεως των αποδεικτικών στοιχείων — Αποκλείεται, πλην της περιπτώσεως παραμορφώσεως του περιεχομένου των εν λόγω στοιχείων*

(Άρθρο 256 § 1, εδ. 2, ΣΛΕΕ· Οργανισμός του Δικαστηρίου, άρθρο 58, εδ. 1)
- Ένδικη διαδικασία — Διάρκεια της ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου διαδικασίας — Εύλογη προθεσμία — Διαφορά αφορώσα την ύπαρξη παραβάσεως των κανόνων ανταγωνισμού — Μη τήρηση της εύλογης προθεσμίας — Συνέπειες — Εξωσυμβατική ευθύνη προβληθείσα με αγωγή αποζημιώσεως — Αυτοτελής χαρακτήρας σε σχέση με την προσφυγή ακυρώσεως — Κριτήρια εκτιμήσεως της παραβιάσεως της αρχής της τηρήσεως εύλογης προθεσμίας*

(Άρθρα 256 § 1 ΣΛΕΕ, 268 ΣΛΕΕ και 340, εδ. 2, ΣΛΕΕ· Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 47, εδ. 2)
- Προσφυγή ακυρώσεως — Έλεγχος πλήρους δικαιοδοσίας — Περιεχόμενο — Στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη — Στοιχεία προγενέστερα και μεταγενέστερα της προσβαλλομένης αποφάσεως — Στοιχεία προσκομισθέντα στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας ή προσκομισθέντα για πρώτη φορά στο πλαίσιο της προσφυγής ακυρώσεως — Περιλαμβάνονται*

(Άρθρα 101 ΣΛΕΕ, 102 ΣΛΕΕ και 261 ΣΛΕΕ και 263 ΣΛΕΕ)

5. Ανταγωνισμός — Πρόστιμα — Ύψος — Δικαστικός έλεγχος — Πλήρης δικαιοδοσία — Έλεγχος νομιμότητας — Έκταση και όρια — Πλήρης δικαιοδοσία αυστηρώς περιοριζόμενη στον καθορισμό του ποσού του επιβληθέντος προστίμου

(Άρθρα 261 ΣΛΕΕ και 263 ΣΛΕΕ· κανονισμός 1/2003 του Συμβουλίου, άρθρα 23 § 2 και 31)

6. Προσφυγή ακυρώσεως — Ακυρωτική απόφαση — Περιεχόμενο — Πλήρης ακύρωση αποφάσεως της Επιτροπής χαρακτηρίζουσας ως συνολική σύμπραξη μια ενιαία και συνεχή παράβαση και επιβάλλουσας πρόστιμο, παρά την ευθύνη της προσφεύγουσας επιχειρήσεως για μέρος μόνον των αντιθέτων προς τον ανταγωνισμό συμπεριφορών — Δεν επιτρέπεται

(Άρθρα 101 § 1 ΣΛΕΕ και 264, εδ. 1, ΣΛΕΕ)

7. Ανταγωνισμός — Πρόστιμα — Ύψος — Προσδιορισμός — Εξουσία εκτιμήσεως της Επιτροπής — Δικαστικός έλεγχος — Πλήρης δικαιοδοσία του δικαστή της Ένωσης — Έκταση — Καθορισμός του ποσού του επιβληθέντος προστίμου — Κριτήρια εκτιμήσεως — Σοβαρότητα και διάρκεια της παραβάσεως — Τήρηση των αρχών της αιτιολογήσεως, της αναλογικότητας, της εξατομικεύσεως των κυρώσεων και της ίσης μεταχειρίσεως

(Άρθρα 101 § 1 ΣΛΕΕ και 261 ΣΛΕΕ· κανονισμός 1/2003 του Συμβουλίου, άρθρα 23 § 3 και 31· Οργανισμός του Δικαστηρίου, άρθρο 61, εδ.) 1)

1. Βλ. το κείμενο της αποφάσεως.

(βλ. σκέψεις 43, 44)

2. Βλ. το κείμενο της αποφάσεως.

(βλ.σκέψη 46)

3. Η εκ μέρους δικαιοδοτικού οργάνου της Ένωσης παράβαση της υποχρεώσεως την οποία υπέχει από το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης να εκδικάζει τις υποθέσεις που υποβάλλονται στην κρίση του εντός εύλογης προθεσμίας πρέπει να έχει ως συνέπεια την παροχή δικαιώματος ασκήσεως αγωγής αποζημιώσεως ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, δεδομένου ότι τέτοια αγωγή αποτελεί αποτελεσματικό μέσο επανορθώσεως.

Συνεπώς, αίτημα αποκαταστάσεως της ζημίας που προκλήθηκε λόγω της υπερβάσεως, εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου, της εύλογης διάρκειας της δίκης δεν μπορεί να προβληθεί απευθείας κατ' αναίρεση ενώπιον του Δικαστηρίου, αλλά πρέπει να υποβληθεί στην κρίση του Γενικού Δικαστηρίου. Πάντως, εφόσον είναι πρόδηλο, χωρίς να απαιτείται η εκ μέρους των διαδίκων προσκόμιση στοιχείων επ' αυτού, ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέβη κατάφωρα την υποχρέωσή του να εκδικάσει την υπόθεση εντός ευλόγου χρόνου, το Δικαστήριο μπορεί να το επισημάνει κατά την ανααιρετική διαδικασία.

Κατά συνέπεια, υπό την επιφύλαξη της υποχρεώσεως των αναιρεσιόντων να ασκήσουν αγωγή αποζημιώσεως ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, πρέπει να διαπιστώνεται η παραβίαση της εν λόγω αρχής σε περίπτωση που η διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, ήτοι σχεδόν πέντε έτη και εννέα μήνες, η οποία περιλαμβάνει, ειδικότερα, διάστημα τεσσάρων ετών και ενός μηνός το οποίο παρήλθε, χωρίς καμία διαδικαστική πράξη, μεταξύ του πέρατος της γραπτής διαδικασίας και της επ' ακροατηρίου συζητήσεως, δεν μπορεί να εξηγηθεί από τη φύση ούτε από την περιπλοκότητα της υποθέσεως ούτε από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται. Τούτο ισχύει ιδίως εφόσον

ούτε από την αναίρεσιβαλλομένη απόφαση ούτε από τα στοιχεία που παρέσχον οι διάδικοι προκύπτει ότι το εν λόγω διάστημα αδράνειας ήταν αντικειμενικώς δικαιολογημένο ή ακόμη ότι οι αναίρεσείοντες είχαν συμβάλει σ' αυτό.

(βλ. σκέψεις 55-59)

4. Το σύστημα δικαστικού ελέγχου των αποφάσεων της Επιτροπής που αφορούν τις διαδικασίες εφαρμογής των άρθρων 101 ΣΛΕΕ και 102 ΣΛΕΕ συνίσταται στον κατ' άρθρο 263 ΣΛΕΕ έλεγχο νομιμότητας των πράξεων των θεσμικών οργάνων, ο οποίος είναι δυνατό να συμπληρωθεί, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 261 ΣΛΕΕ και κατόπιν αιτήματος των προσφευγόντων, από την εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου άσκηση πλήρους δικαιοδοσίας όσον αφορά τις κυρώσεις που επιβάλλονται στον τομέα αυτόν από την Επιτροπή.

Συναφώς, η έκταση του ελέγχου νομιμότητας τον οποίο προβλέπει το άρθρο 263 ΣΛΕΕ καλύπτει όλα τα στοιχεία των αποφάσεων της Επιτροπής οι οποίες αφορούν τις διαδικασίες εφαρμογής των άρθρων 101 ΣΛΕΕ και 102 ΣΛΕΕ, τον εμπειριστάτωμένο έλεγχο των οποίων διασφαλίζει το Γενικό Δικαστήριο, τόσο από νομικής όσον και από πραγματικής απόψεως, υπό το πρίσμα των λόγων που προβάλλουν οι προσφεύγοντες και λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των στοιχείων που αυτοί υποβάλλουν στην κρίση του, είτε τα στοιχεία αυτά είναι προγενέστερα είτε μεταγενέστερα της εκδοθείσας απόφασης, είτε αυτά είχαν προσκομισθεί προηγουμένως στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας είτε, για πρώτη φορά, στο πλαίσιο της προσφυγής της οποίας έχει επιληφθεί το Γενικό Δικαστήριο, καθόσον τα εν λόγω στοιχεία είναι ουσιώδη για τον έλεγχο της νομιμότητας της απόφασης της Επιτροπής.

(βλ. σκέψεις 71, 72)

5. Η έκταση της πλήρους δικαιοδοσίας περιορίζεται αυστηρώς, αντιθέτως προς τον έλεγχο νομιμότητας που προβλέπει το άρθρο 263 ΣΛΕΕ, στον καθορισμό του ποσού του προστίμου. Η πλήρης δικαιοδοσία την οποία έχει ο δικαστής της Ένωσης δυνάμει του άρθρου 31 του κανονισμού 1/2003 αφορά μόνον την εκ μέρους του εκτίμηση του προστίμου που έχει επιβάλει η Επιτροπή, εξαιρουμένης κάθε τροποποιήσεως των συστατικών στοιχείων της παραβάσεως την οποία η Επιτροπή νομίμως διαπίστωσε στην απόφαση η οποία έχει υποβληθεί στην κρίση του δικαστή της Ένωσης.

Το Γενικό Δικαστήριο υποπίπτει σε πλάνη περί το δίκαιο όταν, ενώ διαπιστώνει, αφενός, ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι οι επιχειρήσεις στις οποίες προσάπτεται συμμετοχή σε σύμπραξη αντίθετη προς τους κανόνες ανταγωνισμού μετέσχον σε μηχανισμό αντισταθμίσεως προοριζόμενο να διορθώσει τις αποκλίσεις ως προς τον συμφωνηθέντα καταμερισμό της αγοράς και των πελατών και σε σύστημα εποπτείας συνιστάμενο στον έλεγχο της εφαρμογής του καταμερισμού της αγοράς και των πελατών, μέσω ανταλλαγής πληροφοριών επί των όγκων πωλήσεων και, αφετέρου, ότι η απόφαση της Επιτροπής δεν στηρίζεται σε καμία άλλη αιτιολογία πλην της συμμετοχής των επιχειρήσεων αυτών στα δύο αυτά συστατικά στοιχεία της παραβάσεως, προβαίνει, στο πλαίσιο της πλήρους δικαιοδοσίας του, στη διαπίστωση ότι οι επιχειρήσεις αυτές έλαβαν γνώση της συμμετοχής των άλλων μελών της συμπράξεως στον μηχανισμό αντισταθμίσεως, αλλά και ότι μπορούσαν να προβλέψουν τη συμμετοχή των μελών αυτών στο σύστημα εποπτείας, οπότε ήταν δυνατό να κριθεί ότι ευθύνονταν δυνάμει του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και ότι συντρέχει λόγος να ληφθεί τούτο υπόψη κατά τον καθορισμό του ποσού του προστίμου.

(βλ. σκέψεις 76-79)

6. Η διαπίστωση του Γενικού Δικαστηρίου περί μη αποδείξεως της πλήρους συμμετοχής ορισμένων επιχειρήσεων σε παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού δεν είναι δυνατόν, κατά το άρθρο 264, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, να συνεπάγεται την ακύρωση, στο σύνολό της, της απόφασεως που τους επέβαλε κυρώσεις, δεδομένου ότι τα στοιχεία αυτά είχαν τον χαρακτήρα παρεπόμενων συστατικών στοιχείων

της οικείας παραβάσεως. Πράγματι, το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε μια τέτοια συμμετοχή των εν λόγω επιχειρήσεων δεν τροποποιεί την ουσία της αποφάσεώς της, καθόσον η ενιαία και διαρκής παράβαση την οποία διαπίστωσε η Επιτροπή αποτελείται κατ' ουσίαν από δύο κύρια παραβατικά στοιχεία, δηλαδή τον καταμερισμό της αγοράς και τον συντονισμό των τιμών.

(βλ.σκέψη 86)

7. Βλ. το κείμενο της αποφάσεως.

(βλ. σκέψεις 87-90)